

PREDICATORIULU

Sateanului Romanu.

FOIA BASERICESCA

pentru predici si articlii din sfer'a basericésca.

Striga cu taria si nu inceta
Ca trimbit'a-ti inalta véoca t'at
Isaia c. 58 v. 1.

Predic'a XXI.

La înmormentarea unui preotu teneru.

Eu sum pastoriulu celu bunu, pastoriulu celu
bunu sufletulu seu si-lu pune pentru oi.

S. Joanu c. X. v. II.

Isai'a, marele profetu alu Testamentului vechiu cu celea mai inalte numiri, cu celea mai frumóse însusiri înfrumsetiéza pre Mantuitoriulu nostru Isusu Christosu, si anume in c. IX. v. 6. dice: „si se chiama numele lui angeru de mare sfatu sfetnicu luminatu, Domnedieu tare biruitoriu, Domnu pabei, Parentele vécului ce va se fia.“

Si intru-adeveru Christosu este sfetnicu luminatu — intru nascerea s'a cea domnedieésca; angeru de mare sfatu — intru propoveduirea si latirea adeverului vecinicu; Domnedieu — intru lucrurile s'ale celea suprafiresci; biruitoriu — intru patim'a si suferintiele s'ale cele crâncene; Domnulu pabei — intru inviarea s'a din morti; Parentele vécului ce va se fia — intru fericirea s'a cea vecinica. Totusi Isusu, pre langa tóte aceste însusiri frumóse ce-i le dà profetulu, mai

voiesce a se numí elu pre sene unu simplu pastoriu, cà-ci dîce: „Eu sum pastoriulu celu bunu, pastoriulu celu bunu sufletulu seu 'si-lu pune pentru oi.“

Santii parenti aducu inainte trei cause frumóse, prin cari aréta întieptiunea domnedieésca a Rescumperatoriului intru numirea s'a de pastoriu. Caus'a antáia e umilinti'a cea nespusa alui Christosu in urm'a carei'a ié cu bucuría pre sene numele de pastoriu. A dóu'a causa e iubirea cea nemargenita care o arata facia de genulu omenescu. A trei'a causa a s'a e blandéti'a s'a nefaciarita, care e însusírea cea mai frumósa a unui pastoriu adeveratu.

Gelnici ascultatori! Óre póte-se potriví mai frumosu nume cu Christosu decátu numele de pastoriu? — De buna-séma cà nu; cà-ci densulu cá unu pastoriu adeveratu, pasce turm'a s'a cuventatória cu invetiaturi mantuitórie si pilde marétié, dupa cari póte se se întogmésca omulu in tóta viéti'a s'a; densulu 'si apera turm'a s'a de lupii ràpitori ce voiescu a o sfasiá, bá ce e mai multu, densulu 'si sacrificà chiaru viéti'a s'a pentru mantuirea turmei s'ale — pentru întregu némulu omenescu. Deci nu este îndoéla, gelnici ascultatori, cà noi toti trebue se urmámu pasii mantuitori ai Mantuitoriului nostru; dar' mai cu de-adensulu suntu Preotii chiamati cá se urmarésca esemplele lui, de-óra-ce suntu solii, locu-tienatorii lui pre pamentu. Ast'feliu se esprima si Christosu la Joanu ¹⁾: „Pilda v'am datu vóue, cá precumu am facutu eu vóue si voi se faceti.“ Asia dara eu in cuventarea mea trîsta de adí voiu vorbí: a) cà precumu suntu Preotii urmatorii lui Christosu pre pamentu, asia trebue se si pasca oile cuventatória cu invetiatura santa si mantuitória si cu pilde bune; b) se le apere de lupi ràpitori, bá chiaru se se

¹⁾ C. XIII. v. 15.

sacrifice pre sene pentru mantuirea loru candu ar' poftí asia impregiurarile! Cugetati, iubítii mei, ce sarcena grea are pre umerii sei unu preotu, cugetati ce deregutoría santa au pre umerii sei preotii! — Fítii cu luare amente!

I. De-sí Domnulu nostru Isusu Christosu a voitu a se dá de pilda toturorú ómeniloru, totusi se póte întarí, cà mai cu séma a voitu a fi de pilda preotiloru si pastoriloru Basericeii, cari au se conduca omenimea pre calea cea drépta, ce duce catra ceriu, catra fericire. Asia-dar' precumu densulu s'a nevoitu in tóta viéti'a prin ínvetiaturi religióse si morale, prin cuvente si fapte bune a îndreptá némulu omenescu, carele pre tempulu acel'a érá cufundatu in noianulu fora-de-legiloru si stricatiuniloru; asia întocmai a sí tramisu pre invetiaceii sei, — ai càroru urmatori suntu Preotii, — se vestésca adevéururile vecinice ale Evangeliei la tóta zidírea. Iubirea Mantuitoriuului nostru Isusu Christosu a fostu cu multu mai mare facia de némulu omenescu, decátu cum e iubirea naturale a mamelorú facia de fíii sei, cà-ci precandu mamele adese-ori 'si íncredentiéza nascutii sei grigei daicelorú : pre atunci Rescumpatoriulu nostru 'si nutresce fíii sei însusi cu scumpu sangele seu, pentru-cá ast'felu se póta devení cetatieni ai patriei ceresci. Fórté frumosu vorbesce in privinti'a asta santulu Joanu Gura-de-auru in Homili'a s'a despre Mateiu, candu díce: „Care pastoriu pasce oile s'ale cu sangele seu? — si ce dícu pastoriu? . . . suntu destule mame cari pre fíii sei dupa dorerile nascerei i concredu grigei daicelorú, ér' densulu (Isusu Christosu) nu a suferitu acést'a, cà cu sangele seu ne pasce pre noi“!

„Nu numai cu pane traesce omulu, cà si cu cuventulu lui Domnedieu,“ — díce Domnulu nostru Isusu Christosu ¹⁾. Cu acést'a plésa de pasiune, adeca cu propo-

¹⁾ Luc'a c. IV. v. 4.

veduirea și latirea cuventului lui Domnedieu sunt mai cu sēma detori preotii a-si pasce poporeniī sei. — „A maru mīe de nu voin benevesti“, dīce s. Apostolu Pavelu ¹⁾. Asia-dara Preotule alui Christosu „striga cu tarīa si nu incetā, ca trambiti a-ti inaltia vōcea t'a ²⁾. Chiamā si credentiosii tei la pocaintia sī-i invētia a tienē tōte cāte a poruncitu Domnedieu, ér' de vei bagā de sēma cā nu se voru întōrce dela fora-de-legile loru, adū-le amente cu profetulu Ezechielu, „cā-ci intru nedreptatea loru voru mori si tu 'ti vei mantuī sufletulu teu“ ³⁾.

Solulu, locutienatoriulu lui Domnedieu esti tu, o Preotule, aci pre pamentu, prin tene dara trebuie se se respandēsca cuventulu mantuīrei!

Dar' pre langa invetiatura, gelnici ascultatori, se poftesce cā preotulu se aiba sī fapte bune, cā-ci ce voru folosi tōte invetiaturile, dēca faptele ū-i voru fi rele si contrarie aceleiasi. Seau cum va poté preotulu îndemnā pre alții la fapte bune, dēca însusi faptele lui voru fi întōrse dela legea domnedieēsca? Ce fruptu va aduce atunci tōta invetiatur'a s'a? Eu întarescu cu putere: chiaru n e m i c a. Pecatele cele mai mici facute de mirēni pentru preoti suntu pecate de mōrte, cā-ci preotulu trebuie se fia sarea pamentului, lumin'a lumiei! . . .

Dar' nu-ti pierde sperarea o Preotule, rōga-te lui Domnedieu cā densulu reversandu-si darurile s'ale cele avute se te lumineze spre fapte bune si curate, se-ti dē destula tarīa trupēsca si sufletēsca cā se poti cu invetiaturele t'ale deschide anim'a cea impietrita a acelu-a cari nu asculta cuventulu lui Domnedieu propoveduitu prin gur'a t'a!

Si santulu Apostolu Petru tōta nōptea s'a ostenitu, fora de

¹⁾ Corint. c. II. v. 6.

²⁾ Isai'a c. LVIII. v. 1.

³⁾ Ezech. c. III. v. 12.

a prinde vre-unu pesce in mregea s'a, inse dupa-ce si-a aruncata mregea in numele lui Domnedieu numai decâtu s'a bucuratu de îndurarea lui! Asia si tu preotule trebuie se-ti puni tóta speranti'a in Domnedieu si atunci de buna-séma acel'a, care strabate si in renunchii omului vediendu-ti ostenél'a t'a facuta nu din sumetta seau pofta de câscign, cì din zelu curatu catra majestatea domnediéesca, nu va întâdiá a-ti încununá ostenelele tale cu fruptulu doritu! . . .

Inse Domnulu nostru Isusu Christosu, nu numai a pascutu oile sale cu învetiaturi ceresci, cì le-a aperatu si in contra lupiloru rapitori, bá si-a jertfitu chiaru si sangele seu pre lemnulu crucei pentru viéti'a lor; asia trebuie se faca si preotulu crestinu, despre-ce in partea a

II-a. Multi dusímáni are sant'a nóstra relegiune in dílele de acumu! Multi suntu adí cari voiescu a respí vini'a Domnului, sàdita de Rescumperatoriulu lumei; unulu prin necredentia, altulu prin fapte rele se dusímanesce santului asiedimentu lasatu de Isusu Christosu. — Poftele trupesci, ispitele lumei — smentescu pre omu pré multu întru credentia. — Dar' mai cu séma diavolulu, acestu dusímánu alu luminei, ambla — cum díce santulu Petru (I. V. 8) „cá unuleu ràcnindu cautandu pre cene se înghitiéesca!“ — Si cene are între tóte aceste rele mai mare detoria de a se aperá nu numai pre sene, cì si pre altii, cá se nu péra? Cu totu dreptulu se póte díce, cà preotulu trebuie se aiba grigia totu-dé-un'a de sene si de turm'a s'a! Elu dar' nu trebuie se fía coplesítu de poff'a de a cascigá averi lumesci si trecutorie, cà-ci nu venatoriu de bani, cì venatoriu de ómeni l'a pusu pre densulu Domnulu. — De trei ori a întrebatu Domnulu pre Petru: iubesci-me? si dupa ce í-i respunse de atátea ori cà-lu iubescé díse: „Pasce oile mele“, inse neci odata nu i-a poruncitu: mulge, seau tunde oile mele! Si întru-adeveru — pastoriulu, carele numai

la venituri lumesci cugeta si viséza, acela nu pasce cì mulge si tunde turm'a, care-i e concrediuta grigei lui. Atare preotu nu e vrednicu de numele de pastoriu cì mai bene de ràpitoriu si nàimitu. De acì dar' se vede, cà Preotulu are se grigésca de credentiosii sei, cá diavolulu se nu póta îndulcí din aceli'a neci pre unulu la sene, cà-ci cu mare pretiu, — cu pretiu de sange, — s'au rescumperatu toti decatra Isusu Christosu. Cugete ori-si-cene cà, ce va respunde atare preotu, care nu si-a aperatu si pascutu turm'a s'a, — la cuventele aceste: „Dà séma de deregutorí'a t'a, cà nu vei poté de acumu inainte d'e a fí ispravnicu“ ! ¹⁾). Inse detorinti'a de frunte a pastoriului adevveratu e, cà déca poftescu împregiurarile se-si jertfésca insusi si viéti'a pentru credentiosii sei !

Pastoriulu celu mare, Christosu, pentru-cá turm'a s'a cuventatória se nu piéra, a benevoitu a o rescumperá cu versarea scumpu sangelui seu, pre lemnulu rusinosu alu crucei, si ast'felu înfrânse puterea satanei si desrobì omenimea de sub jugulu întunerecului. De acì dar' se invetie preotii cà, ce sarcena grea au luat asupr'a loru. Trebuie se fia pregatiti la ori-ce góne si suferentie, bá chiar' se suferé si mórte, déca ar' poftí acést'a sant'a relegiune alui Christosu si cu acést'a mantuirea vecinica a credentiosiloru sei.

Istori'a ne spune, cà multi santi parenti si-au jertfitu viéti'a numai cá se învinga sant'a credentia si se apere pre credentiosi de tóte primesídiile. Bá cetimu in sant'a scriptura cà Moise 'si doriá mórtea numai cá prin acést'a se capete iertare poporului jidovescu. In cartea Esirei ²⁾ se cetesce: „Si acumu de voiesci se ierti loru iérta-le; — ér' de nu, sterge-me pre mene din cartea t'a, care o-ai scrisu.“ Santulu Apostolu Pavelu înca scrie frumosu in privinti'a ast'a, dícundu :

¹⁾ S. Luc'a c. XVI. v. 2.

²⁾ c. XXXII. v. 32.

„Asiu fí doritu eu ínsumi a fí despartítu de Christosu pentru fratii mei“ ¹⁾. Mai incolo santulu Vasiliu celu Mare înca dice, cà densulu nu póte dá dovéda de iubire, decâtu candu 'si póte jertfi viéti'a s'a pentru mantuirea turmei sale dicundu: „Alt'cumu a iubi nu am ínvetiatu, decâtu se-mi punu viéti'a mea in periclu candu e delip-sa pentru mantuinti'a sufleteloru credentiosiloru.“

Deci se jertfimu sí noi preotii ori-ce pentru mantuirea credentiosiloru nostri, se ne luptamu cu tóta rêvn'a in contra machinatiuniloru diavolesci a dusímaniloru, se nu dovedimu atât'a umilire, încátu candu vomu observá primesídi'a se fugimu asemenea pastoriului fricosu, carele, candu 'si vede turm'a s'a atacata de fiere selbatece, o tulesce la fuga, nevrendu de a se folosi de mediulócele potentióse si iertate pentru aপরera si scaparea s'a.

Considerandu cele susu espuse, acestu Preotu si confrate alu nostru (N), acárui osamente jacu înaintea nóstra, a fostu intru adeveru oglind'a toturoru preotiloru. Cu credentia si zelu vrednicu de urmatu a servitu in vini'a Domnului, despretiundu celea trecátorie si numai atari fapte facundu, cari suntu spre marirea lui Domnedieu si spre bunetatea spirituala a fiiloru sei sufletesci. Cu frunte senina in butulu toturoru dusímaniloru relegiunei sántei alui Christosu, a marturisu si a predicatu legea cea adeverata alui Domnedieu. Inse ce e mai multu: sciendu pré bene cà faptele bune suntu acele, cari potu aduce mai multu fruptu, din tóte poterile s'a nisuitu a-le îndepleni dându ast'felu esemplu credentiosiloru. Priviti ochii scaldati in lacrimi ai poporeniloru si ve veti convinge despre iubirea ce a nutritu-o facia de persón'a acestui preotu vrednicu! Din tóta carier'a lui preotiésca se vede, cà neîncetatu s'a nisuitu a întórce pre cei pecatosi catra Domnulu, pre cei seraci si asupriti a-i aপরá si ajutá, pre veduve a-le mangaiá,

¹⁾ Romani c. IX. v. 3.

pre cei avuți a-i înduplecă, că prin faptele îndurarei se-si căsăcege imperati'a ceriului. Cu unu cuventu facia de toti s'a portatu că unu parente adevăratu, dogenindu cu blandetie pre cei înderetnici si laudandu pre cei virtuosi. Inse Proni'a divina vol că acestu parente bunu se se desparta de fiii sei sufletesci, întiparindu ast'feliu mi'a dorere adunca in animele loru.

Priviti, gelnici ascultatori, spre cei ce impresura cosingulu repausatului si veti vedé isvóre de lacrimi ferbinti in ochii iubitei sale socie veduvite, a scumpiloru sei prunci remasi orfani si lipsiti de ajutoriu si intru a venerandului seu tata betranu, coplestu sub sarcen'a betranetieloru! Uităti-ve cum 'si stergu toti lacrimelē dorerose pentru perderea acestui repausatu, care li fū tōta bucuri'a, totu radiemulu si tōta mangaiarea loru! . . .

IERTATIUNI :

Si acumu iertăti-mi, gelnici ascultatori, că se implenescu o dorerōsa parte a deregutoriei mele preotiesci! — Aci jace inaintea nōtra trupulu rēcitu alu unui confrate alu nostru; dar' inainte de a se mută la leniscea locasiuriloru vecinice, nu se pōte despartī de iubitiu sei, fora a-le rostī prin mene, re masulu seu celu mai din urma! Se întorce deci

a) catra iubit'a s'a socia si dice: Iubit'a si scump'a mea socia! — Cuventele mele cele mai depre urma catra tene nu potu se esprime in de ajunsu dorerile adēnci cari-mi patrunsera totu trupulu, candu am vediutu, că me cuprende una bōla grea, in urm'a carei-a trebue se te parasēscu pentru totu-de-un'a pre tene, pre iubitiu nostri prunci si pre betranulu meu tata, dara mai vertosu pre tene, carea mi-ai fostu celu mai scumpu odoru in viētia. Tu ai fostu acea, care mi-ai alenatu dorēriē si necasurile, la cari am fostu espusu in viētia; tu ai tornatu balsamu vendecatoriu pre ranele mele; tu ai impertītu cu mene necasurile si sarcen'a amara a vietiei pamentesci. Acumu inse ōr'a trista sună si eu trebue se me despartu de tene, se te lasu in valea acēsta a plangerei nemangaiata si espusa toturoru periceloru, . . . inse déca Parentelui meu de susu, — in acārui mana puternica e viēti'a si mōrtea — i placū asia, că se me mutu dela celea pamentesci la cele ceresci, nu potu că se nu-mi iēu remasu bunu dela tene, rogandu-te, că de te-am vatematu

cu cev'a, se mă ierti, că-ci pôte ti-amu gresitu mai de multe-orí, de-óra-cé nemenea nu este fora-de pecatu fora numai Domnedieu. Sum convinsu pré iubit'a mea socía, că tu tóta speranti'a ti-o ai pusu in mene inse acumu prin acésta intemplanare trista, tóte ilusiunile tale se nemicescu, că-ci omulu propune Domnedieu dispune; deci acumu pierdindu-me pre mene a-i remasu veduva, inse se nu uiti că este unu Ddieu, carele te va protege si aপর pre tene, dela care, decum-va te vei rogá lui fierbente, vei dobandí ajutoriu! Róga-te dara la Parentele celu de susu, cá se-ti alene suferentiele tale profunde si se te protéga cu bra-ciulu seu inaltu in toti pasii vietiei tale, ff mama la pruncii nostri, cari au remasu orfani, cresce-i in fric'a lui Domnedieu si te silesce ai educá dupa potintiele tale, totu-de-un'a rogandu-te cá in sustienerea loru se-ti deie ajutoriulu celu de susu. . . . Remani in pace pré-iubit'a mea socía, si in rogatiunile tale aduti amente si de iubitulu teu sociu. — Acumu se întorce

b) la iubitii sei fii si dice: Iubitiloru si pré-iubitiloru mei fii! voi sangele meu, pre cari fórte multu ve-amu iubit. . . . Tóta nisuinti'a mea a fostú cá pre voi se ve crescu intru fric'a lui Domnedieu, cá astfeliu cu tempu se deveniti membrii folositori ai societatiei omenesci. Voi sunteti pentru cari eu diu'a-nóptea me-am ostenitu, inse acumu crud'a mórte rumpendu-mi firulu vietiei mai multu nu potu grigí de voi. . . . Sem-tiescu eu tare adéncu intristarea vóstra, că-ci acumu ati remasu orfani, lipsiti de acelu-a, care v'a datu vóue pana de tóte dilele; inse se ve mangaie acea impregiurare, că iubit'a vóstra mama inca traesce, ea se va nisuf a ve educá dupa potentiele sale, puneti-ve speranti'a in Domnedieu, care e Parente bunu si se ingrigiesce si de orfani. — Fíti in concordia, iubiti-ve unii pre altii, ajutorati-ve unulu pre altulu, că-ci numai asia veti poté inaintá; de maic'a vóstra, carea ve-a crescutu ascultati si o onorati. — Domnedieu se ve benecuventeze si se ve deie taría spre a suportá tóte greutatile lumei! . . . Acumu se întorce

c) catra iubitulu seu parente si dice: — Pré-iubitulu meu Parente, pré-dulcele meu Tata! — Scíu fórte bene cu cáta iubire te-ai portatu facia de mene. . . . Diu'a-nóptea te-ai ostenitu pentru de a me vedé fericitu; nu ai crutiatu neci spese neci ostenéla pentru de a-mi realisá scopulu meu. Tóta speranti'a ti-ai pusu-o in mene cá se-ti fíu radiemu slabitiuniloru, ajutoriu betranetieloru, mangaitóriu in necasuri, lumin'a ochiloru; inse chiaru atunci candu cugetái, că ti-voiu ff spre

mai mare ajutoriu, me rapí neindurat'a mórte. — Deci acumu, o Iubitulu meu Parente, misica-ti si tu anim'a cea parentiésca, si 'ti adú amente de iubirea mea si cugeta cà fiulu teu, sangele teu am fostu ; si acumu dar' iérta-me, cà póte te-am vatematu cu cev'a, seau póte nu te-am onoratu cum se-a cuvenitu, inse nu cugetá cà tóte acestea le-am facutu pentru ca dóra nu te-asi fí iubitú, cí pentru-ca fragedîmea ome-nesca asia aduce cu sene cá omulu se gresiésca. — Nu póte trece cu vederea

d) pre Episcopulu seu caré l'a ordenatu (déca traesce) si dice: Ilustrissime Dómne Episcópe, alu meu pré-gratiosu Parente ! Din indu-rarea Ilustr. tale fúsem ferice de a suscepe s. Sacramentu alu preotiei, cá astfeliu se fíu aptu spre predicarea evangheliei lui Christosu ; deci me rogu Ilustr. tale decum-va te-am vatematu cu cev'a iérta-me, si totu odata 'ti multiamescu pentru darulu pré-inaltu cu care ai benevoitu a me înfrumsetiá. Róga-te pentru peccatele mele Parente sante inaintea tronului cerescu, ér' famili'a mea devenita orfana benevoiesce a o protege, cà-ci sciu, cà versulu orfaniloru lipsiti, va avé resunetu in anim'a parentiésca a Ilustr. t'ale. — Se întórce apoi

e) si catra colegii sei (preoti) si dice: — Scopulu meu pana-ce am vietuiutu aci pre pamentu a fostu conformu cu alu vostru, adeca m'am nisuitu a predicá evangeli'a lui Christosu cá si voi ; inse curmandu-mi-se firulu vietiei mele nu potu petrece mai multu cu voi ; la mandatu celui de susu trebue se dáu séma despre talantulu incredentiatu mie, deci ultimele mele cuvente catra voi suntu, cá se me iertati decum-va dóra v'am vatematu cu cev'a, ér' spre contestarea legaturei fratiesci se ve aduceti amente de mene netrebniculu sierbu alui Domnedieu in sant'a misa, ce o veti oferí Parentelui cerescu ! — In fine se întórce

f) catra poporeniei sei si dice : — Iubitii mei fíi sufletesci ! Viéti'a acést'a e umbra si visu. — In dílele trecute ve predicám cuventulu ade-verului vóue, cá turmei mele cuventatórie, preste care m'a dispusu Dom-nulu ; ér' acumu cuventele mantuirei vecinice din gur'a mea nu le veti audí mai multu ! Acuma ati remasu fora pastoriu in mediuloculu machi-natiuniloru dusimanóse lumesci, deci rogati cu anima curata pre Domnulu nostru, cá se ve deie altu pastoriu, carele cu invetiaturele sale se ve conduca la mantuire ! Iertáti-me decum-va v'am gresítu cu cev'a, si totu-odata ve rogati inaintea tronului cerescu pentru pastoriulu vostru, care ve parasesce si se muta la cele vecinice.

Acestea sunt, geln. ascult., cuvintele cele de pre urma ale re-pausatului in Domnulu, acestea sunt sunetele cele mai de pre urma ale animei s'ale, si cu acestea paraseste acestu pamentu pentru totu-dé-un'a, se muta din acésta viétia plena de necasuri in o alta patria mai dulce si mai buna! Se dîcemu cu totii la despartîrea nóstra de elu, din adunculu animei „Fîa-i tierin'a usióra si memori'a neuitata!“ Aminu.

Joanu Marchesiu

preotu rom. mara-muresianu.

Predic'a XXII.

La mórtea unui teneru de bune sperantie. *)

O stea luminósa din sfer'a cerésca
'Si-a trasu a s'a radîa se n'ó mai vedemu ;
Unu sufletu de angeru s'a dusu se primésca
Viéti'a eterna in santulu edemu.

A. M.

Nu-mi e scopulu, pré iubiti Confrati si gelnici ascultatori, cá prin cuvintele mele slabe se Ve nădusiescu suspinele, ce vedu, cà Ve misîca anim'a : candu vedeti desiertatiunea si nestatornicî'a lumei acesteî'a ; nu am de cugetu se ve stergu lacrimel, ce vedu, cà ve inundéza cu poterea faciele vóstre : candu vedeti vitregimea sortiei, carea cu budîe faciarnice si vicléne adî 'ti zimbescé cu fericire, — mane inse te sagéta fora indurare cu aculu ei ucidia-toriu ; nu voiu se ve reînfrangu cugetele si convingerile vóstre, ce vedu cà le aveti despre desiertatiunea acesteî fericiri pamen-tesci in momentele aceste, in cari petrecemu osamentele iubitului frate si sincerului amicu pana la usi'a peregrinariului seu pamen-tescu ; nu voiu neci un'a, nece alt'a, càci suspinele vóstre suntu la locu, lacrimel, la tempu, ér' convingerile despre desiertatiunea acesteî fericiri trecutórie nece intr'unu tempu nu se

*) S'a rostitu la mormentulu fericitului: VASILIU ORTIANU, fostu teologu de Gherla, † 9. Febr. 1875 ; se pôte întrebuintiá cu ceva modificari la mórtea oricarui teneru bunu, mai alesu studente.

pötu mai usioru cascigá, decâtu la atari ocasiuni triste si sfasiatörie. Numai in de acestea întemplári esprimamu cu anima sdrobotita de dorere nestramutatulu adevéru alu întieleptulu: Desiertatiunea desiértatiuniloru — si tóte suntu desiértatiune! — Totu ce voiu eu cu acésta ocasiune — e cá se versu una lacrima sincera de amicu pre tierin'a rece a mormentulu fericitulu repausatu; se adaugu si eu un'a floricea in cunun'a vescuđita de pre crucea iubitulu nostru amicu, mutatu de pre acestu pamentu!

Trista vedenia ni se infaciasiéza inaintea nóstra, pré iubiti confrati si gelnici ascultatori, in aceste momente!

Ochii nostrii nu suntu in stare a-'si moderá si stemperá cursulu lacrimeloru: candu vedu osamentele reci si fora semtári a iubitulu si sincerulu nostru amicu si frate, pre carele cu câteva dñle inainte de acésta 'lu vedeámu suridiendu-ne cu dulcétia, 'lu vedeámu veselu si voiosu vorbindu-ne si visandu despre fericirea s'a fietória!

Nu e lucru miraculosu — candu fulgerulu tempestatiei furióse nimeresce si despica arborii cei mai înalti ai codriloru, nu e lucru de miratu candu sagét'a veninósa a mortiei lovesce anim'a betraniloru, gârboviti sub sarcen'a aniloru; — e lucru miraculosu inse — candu fulgerulu vibratoriu 'si afla préd'a in una flóre plapanda si delicata a campului, e lucru de miratu si dorerosu — candu aculu fatalu alu mortiei se înplanta fora crutiare in anim'a unui teneru, abia ajunsu in primavér'a vietiei sale!

Tenerulu adormitu in Domnulu, Tr. petrecutori, abia in etate de 22 ani fú pãlitu de brum'a aspra a mortiei; numai dupa unu morbu scurtu de trei dñle, inse consumatoriu si pertinace, între gemete si suspine doreróse — 'si dede blandulu seu sufletu in manele Creatorelui!

Elu fú unic'a sperantia si mangaiare, uniculu radímu si

sprigini a bętranului și venerandului seu parente, carele cu ochii scaldati in lacrima de bucuria — privia la fiiulu seu, carele, vișandu de unu viitoriu dulce — de auru, — 'si îndreptá barc'a vietiei sale din ce in ce totu mai aprópe de limanulu doritu. —

Elu fú unu adevveratu tipu de blandetia si supunere, caci pana la cea din urma suflare dovedí semtiementele celea mai curate si sincere catra parentele si mai marii sei, cari semtiescu una adúnca dorere intru perderea iubitului loru fiú ascultatoriu.

Elu fú un'a adevverata icóna si oglinda de iubire si sinceritate catra noi confratii, amicii si colegii sei! Nu este alumnu in institutul nostru, carele se întarésca, cá in restempulu petrecerei nóstre la olalta — ar' fi fostu vatematu vreodata decatra fericitulu in Domnulu prin cuvente neloiale seau dusimánóse, cí facia cu toti s'a portatu cu cea mai mare încredere, cu cele mai placute maniere. — De-acea sfasiatória a fostu dorerea nóstra — a fiacaruia — atunci, candu amu vediutu, cá acestu confrate placutu alu nostru a cadíutu pre patulu doreriloru; candu amu vediutu, cá cup'a fericirei si bucuriei, din carea beú elu pana ací cu atât'a dulcétia, — i se schimba în o cupa plena de drosdí si amaratiune!

Dar' . . . machnirea si intristarea, ce o-amu semtitu in minutulu acel'a, candu amu vediutu, cá sufletulu lui celu pacinicu se gatesce a esí din acestu trupu, consumatu si torturatu de doreri, spre a-'si luá sborulu catra Inaltulu tronu divinu oh, pentru acéta machnire si întristare unde s'ar' sí aflá cuvente atât'u de negre pentru-cá se se póta descrié?!

Suntu inse dóue împregiurari, ce ne mangaia anim'a nóstra cucerita de atât'a amaratiune : cea dintai este *Legea Naturei*, in urm'a carei'a ori-care moritoriu nascutu pre acéta lume trebuie se se despartia si deslipésca, mai de vreme seau mai tardíu, de ceste pamentesci; a dóu'a e *Sant'a nóstra Credentia*, prin carea sustienemu tare si statornicesce, cumcá despartirea nóstra decatra cei iubiti ai nostri, de ací de pre pamentu, — e

numai pentru unu tempu, — dupa care éra ne vomu revedé cu dulce in un'a patria cu multu mai fericita, in carea, dupa-cum dice poetulu, nedreptate si ura nu domnesce, unde nu cumperi cu viéti'a pamentulu de trei coti!...

Dar' ah . . . éta momentulu din urma a sositu! Remasitiile aceste pamentesci recite ale fericitului in Domnulu trebuie se tréca acumu preste pragulu ghiaciosu a intunecosului mormentu! . . . Se consacramu, gelnici asc., lacrimel nóstre de-asupr'a acestui mormentu intru pi'a memoria a acestui pretiuitu teneru, care ne dise adio pentru totu-dé-un'a dintru acésta vale a lacrimeloru!

. Éra tu sufete blandu si iubitu, care abandonandu acestu trupu, sbori acum'a prin sferel si regiunil ceresci, — pasa! . . . pasa înainte in pace pre plaiulu fericirei catra Inaltulu tronu alu dreptulu Judecatoriu, cà-ci acolo te ascépta cunun'a cea de lauri a Fericirei; acoló 'ti vei ajunge viitoriulu celu de auru, de care ai visatu in decursulu aloru 16 ani de studiu; pasa! si-ti ocupa loculu meritatu, care 'Ti-lu va desemná Domnedieulu si Mantuitoriulu Nostru Isusu Christosu, alu carui'a Evangeliu te pregateai a-lu predicá cu credentia; privesce apoi de-acolo de susu, spre anemele nóstre, — a fiacarui'a dintre fratii, amicii si cunoscutii tei — si vei vedé, cà in întrulu loru e sapata cu duiosia pentru totu-dé-un'a scumpa amentírea ta! Adio dela toti sufletu amicu si devotatu si la revedere in patri'a cerésca! Aminu.

Silviu B. Sohorc'a.

Predic'a XXIII.

La serbatórea Pogorírei Spiritului S. (SS. Rosalie.)

DIU'A I.

De insetosiéza ceneva se vena la mene se bé.

Joanu c. VII. v. 37.

Asemenea naieriului, care plecandu pre întens'a mare cu propusulu de a-si adauge averile s'ale, a-si marí numele seu si

a-si redică stralucirea s'a, — 'si afla in ace'a mormentulu departe de averile s'ale atâtu de adorate, departe de soci'a s'a credentiósa si de fiii sei iubiti, — asemenea acestui naieriu lovit de stanc'a din cale-i seau înecat de valurile mării, caletoresce si omulu in acésta mare valurósa, in acésta lume plena de lupte si neajunse, plena de nefericiri si necasuri, singur'a s'a cinta, spre care 'si încordéza tóte nisuintiele si silintiele s'ale este de a aflá îndestulire si fericire, bucuría si multiamire. Si óre, I. m., afla-o? — O încercare i-se lovesce si se sfarima de stanc'a inimitiei si a reutatiei de-apropelui ce-i stà in cale, alt'a i-se cufunda si înéca de valurile nepotentiei si a neajunseloru, si totu-dé-un'a elu cade obositu si strivitu, neaflandu-si neci odata îndestulirea si multiamirea s'a in viétia. — Averea, stralucirea, intieptiunea, renumele si tóte alte bunuri ale lumii mai multu descépta in densulu inca poft'a de a le cascigá si adauge, înmultí si redică, decátu se-lu faca pre elu îndestulitu si multiamítu, leniscitu si fericitu. Pururea însetosiéza dupa fericire si îndestulire, lenisce si multiamire — si in nemicu nu-'si póte aflá îndestulirea s'a, pentru-cà precandu tóte ale lumii le pretiuesce preste mesura, pre atunci nu baga in séma fontan'a Domnului, din carea déca bé cenev'a nu însetosiéza neci-candu, fontan'a la carea ne chiama Domnulu si in sant'a dí de astadí cu cuventele: „De însetosiéza cenev'a se vena la mene se bé!“

Singura acésta fontana, — fontan'a domnedieésca a invetiaturei evangelice — dà omului deplena îndestulire si multiamire pre acestu pamentu, deseversíta bucuría si veselía dincolo de mormentu. — Apostolii Domnului bëndu din acésta fontana cereésca au fostu îndestuliti si multiamiti in acésta viétia chiaru si in asupririle si chinurile ce au avutu de a suferí dela fíii intunerecului, si intariti prin darulu Spiritului santu tramisu in díu'a a cincidiecea asupr'a loru, ei au alergatu in tóta lumea vestindu evangeli'a la tóta faptur'a, si prin acestea afora

de conștiință a de a-si fi împlinită deregatorî a lor apostolică au cascigatu Domnului multimea numeroasă de suflete și lor-si viêtî a fericita a nemoririi ceresci.

Neci noi, I. m., nu ne potemu află îndestulirea și multiamirea pământesca neci bucurî a și fericirea ceresca, decâtu decâtu vomu bé din acésta fontana nesecavera a Domnului, din fontană a ceresca a invetiaturei evanghelice; care mai alésa fiindu decâtu tóta invetiatură și mai satîoasă decâtu totu nutrementulu, sterge lacrimelile lipsitului și a nefericitului, și alina gemetulu apesatului și a strivitului, îndestulesce fόμεa flamêndului și stempera setea setosului, oprește pre avutu in mediuloculu nisuintiei necumpetate de a-si cascigá avere prin împilarea seau despoiarea deapropelui, și pune umilintî a resplatita cu marire ceresca inaintea celui ce se încerca a se redicá și marî prin despretiulu și calcarea confratelui, — și preste totu facându pre toti a se află îndestuliti și multiamiti cu partea ce le-a amesuratu Domnulu pre acestu pamentu desiertu și nestatornicu, tiene omenimea pre calea cea drépta, pre calea Domnului, care prin adeveru duce la viêtia, la o viêtia de fericire și bucuria, ce ochiulu n'a vedîutu, urechea n'a auditu și la anim'a omului n'a strabatutu.

Veniti dara, I. m., ca și noi serbandu cu tóta pietatea și evlavi'a cuvenita acésta santa dî a Pogorîrei Spiritului santu se ne invetiamu adeverulu Domnului și dreptatea lui, și intru curatieni'a animei indeplenindu poruncile lui pré sante se urmamu calea aretata de densulu pre acestu pamentu, calea preamaririi Celui pré-inaltu și a iubirii deapropelui nostru, cà asia îndestuliti și multiamiti pre acestu pamentu se fimu împartesiti in bucuria și fericire neamesurata și nefinita dincolo de mormentu, in imperati'a ceresca a Parentelui atotu-tienatoriulu, carele împreuna cu Fiiulu și cu pré-santulu seu Spiritu este benecuventatu și pré-maritu in vecii veciloru. Aminu.

Predic'a XXIV.

La serbatórea Pogorírei Spiritului S. (SS. Rosalie).

DIU'A II. *)

De-'ti va gresí tîe fratele teu, mergi si 'lu cërta pre densulu între tene si între elu senguru, — deci de te va ascultá ai dobandítu pre fratele teu; — ér' de nu te va ascultá mai ié impreuna cu tene pre unulu seau pre doi cá prin gur'a a dóue seau trei marturíi se statoresce totu adevverulu; ér' de nu va ascultá pre ei, spune-lu saborului, si de nu va ascultá neci de saboru se-ti fia tîe cá unu paganu si cá unu vamesiu.

Ev. Mateiu c. XVIII. v. 15—17.

Totu ce se nasce in lume e facutu spre cev'a scopu seau sfêrsítu, si nemica nu s'a facutu îndesiertu; si cá fiacare lucru — fia acel'a ori-si-cátu de neînsemnatu, — se póta ajunge, se póta corespunde scopului spre care e menitu — e supusu la órecari regule anumite.

Regulele, cari suntu statorite pentru lucrurile si fapturele celea neîntielegátorie e numai o intogmíre a naturei, si se numesce ínstinctu seau boldu firescu, — ér' regulele, la cari e supusu omulu cá fientia întielegátoria se numescu legi, si fiendu-cà toti ómenii suntu asemenea între sene; de aci urméza, cà toti ómenii suntu supusi legei acelei, carea e statorita de Creatoriu pentru toti. — Legea acést'a îndetoresce asia-dara pre toti ómenii a se nisuí cá se ajunga acelasi scopu pentru care suntu creati seau zíditi — si scopulu acest'a e fericirea vecinica.

De aci se póte precepe pentru-ce dice sant'a evangelia de astadí: „De-'ti vá gresí tîe fratele teu mergi si 'lu cërta pre elu între tene si între elu senguru deci de te va ascultá ai dobanditu pre fratele teu.“

*) Din unu manuscriptu vechiu aflatu in Archivulu D. J. P. Papíu.

Dar' cene-i acel'a cui dà scriptur'a potere cá se certe gresiél'a fratelui seu? E dóra numai preotulu de pre catedra, seu judecatoriulu de pre tribuna? Póte cá astu-feliu voru cugetá unii dintre Iubitii mei ascultatori! Departe e inse cá se fia asia! — La Toti aceia, cari audu cuventele s. scripturi, la toti le dà evangeli'a potere de a certá gresiél'a fratelui seu. — Si pentru ce?

Pentru-cá nu numai lui Timoteiu i díce s. Pavelu: „Pre cei ce gresiescu inaintea tuturoru i mustra cá si ceialalti frica se aiba“; nu numai preotului si judecatoriului e impusa detori'a de a iubi pre deaprópele seu, cí toti suntemu detori a iubi pre deaprópele nostru, prin urmare toti suntemu detori de ai poftí sí benele lui si a-lu îndepartá dela calea fora-de-legiloru, éra cumcá celu ce nu împiedeca pecatulu si gresiél'a fratelui seu — nu-lu iubescce pre acest'a si nu-i voiesce benele — se vede destulu de învederatu din cuventele evangheliei carea apriatu ne spune: „cá celu-ce póte, si nu împiedeca gresiél'a de-aprópelui seu vinovatu se face pecatului streinu.“

Dar' nu numai iubirea de-aprópelui, cí chiaru si însustirea societatii omenesci nu ne absolve (deslége) pre noi dela suportarea acestei sarcene.

Scimu, cá gresiél'a si pecatulu e impreunatu de ceva reu, care 'si are urmarile s'ale in societatea omenésca, si reulu acest'a fiacare omu cá medulariu societatii e detoriu se-lu împiedece.

Cu deschilinire inse au se suporte acést'a sarcena; adeca: de a scuti si împiedecá pre deaprópele dela pecate — preotii si judecatorii, cei de antaiu pentru-cá pre ei i-a pusu Domnedieu de paditorii legeri domnedieesci; cei din urma, pentru-cá ei suntu esecutatori — împlenitori — dreptatii vatemate prin ori-ce gresiéla, prin ori-ce pecatu!

Déca scimu acum'a cene suntu acei, caror'a le díce Evangeli'a se certe gresiél'a deaprópelui, se ne întórcemu érași la sant'a

evangelia de adî si se vedemu ce procedura ne arata intru certarea si mustrarea fratelui nostru gresitu? — Èvangeli'a dîce: „De-'ti va gresítie fratele teu, mergi si 'lu cërta pre elu intre tene si intre elu senguru, de te va ascultá ai dobanditu pre fratele teu, éra de nu te va ascultá pre tene lié s.c.l.“

Éra de nu va ascultá nece pre ei spune-lu adunarei — saborului; si de nu va ascultá nece de saboru — fia tie cá unu paganu si vàmasiu. — Éta procedur'a cea mantuitória, cá lunga intru-adeveru pentru celu împietritu in rele, scurta inse pentru celu bunu la anima si pentru celu-ce iubesce adevèrulu! Mantuitoriulu cunoscundu animele ómeniloru, a împartítu porunc'a de a certa gresiél'a fratelui in mai multe ramuri dupa gradulu împetrierei animei ómeniloru. A sciutu Mantuitoriulu, bá si nóue ne este cunoscutu din întemplantile de tóte dílele, cà suntu ómeni de acei, cari cunoscundu-'si gresiél'a, — dupa-ce i-a mustratu cenev'a, — se reculegu întru sene, 'si calca pre anima, le pare reu de ce au facutu, — se îndrépta si se pocaiescu!

Déca stà lucrulu asia, póte va dîce cenev'a, atunci de ce a mai adausu Christosu a lungí procesulu si a dîce: Éra de nu te va ascultá pre tene lié langa tene si marturii?! De ce a mai adausu a ff de lipsa si marturii? intrebu sí eu! — Dar' cautati numai in giuru-ve, cercáti si veti aflá câtí dintre crestini de astadi suntu atari, cátu dupa ce-i mustra cenev'a — se-si recunósca gresiél'a si se se pocaésca? Aprenda cenev'a chiar' lamp'a filosofului Diogene, cerce díu'a pre la amédí cu lumin'a si se va convinge cà rari, fórte rari suntu de aceia. — Neme nu voiesce se cunósca: cà a gresitu — fiacare, — pana sí celu mai nepotentiosu, — nu va se cunósca cà a gresitu; nu vá se primésca mustrarea dela deaprópele seu; fia-cene, sí celu mai neghiobu, poftesce se-i se liè pecatulu — de virtute, si forade-legea — de fapta buna; bá si déca-i convingi despre

gresiéla înca si atunci nu se supunu, te vatema de mórte, te respingú cu despretiuire si in urma déca nu mai potú scapá ei te provóca si poftescu marturii.

Marturii poftescu cei fora-de-lege — si faptele loru celea rele suntú marturii neinfrante in contra loru, marturia poftesce celu mentiunosu si mentiun'a insusi pre elu 'lu face de mentiuna.

Acestea tóte le-a sciutu, tóte le-a prevediutu Mantuitoriulu pentru ace'a a adausu: „Éra de nu te vâ ascultá pre tene mai liè langa tene pre unulu seau pre doi cà in gura a dóue au trei marturii se intaresce totu a de verulu!“ Si pentru-ce adauge Christosu acést'a, au dóra cá se faca pre voi'a celui reutatosu? Nu, nece decumu nu! Cì pentru cá se nu mai cuteze a negá (tagadúí) celu reutatosu, cà nu-i s'a mustratu gresiél'a si pentru ace'a se nu inceteze dela rele, — cà-ci dupa cum díce s. Evangelia: marturí'a a doi este a de verata, pentru ace'a díce Christosu se lièi unulu seau doi, ca celu gresítu, déca nu asculta de fratele seu, si nu se opresce dela reu se va rusiná baremi de doi-trei si va incetá dela calea fora-de-legiloru.

Inse dorere! cà neci cu marturii nu te pré poti ferici! Nu! cà celu reutatosu nu se rusinéza nece de marturii, celu fora-de-lege nu incetéza dela reu, nu se sfiesce nece in faci'a ómeniloru de tréba, reutatea lui cea din afora numai atát'a incéta pana candu adeca braciulu celu puternicu alu legii 'lu tiene legatu si inchisu; reutatea lui cea din afora incéta numai pana i suntú lantiurele pre petióre — nu inse sí cea din laintru, nu, cà-ci pism'a, ur'a, pornírea spre ishênda, clevetírea si infernalele sorori ale acestor'a ferbu mereu in anim'a lui — si cá unu focu satanicu vérsa flacarile sale asupr'a celui ce l'au mustratu, asupr'a celui ce voiá se-lu abata dela reu.

In desiertu e pentru unii cá acesti'a mustrarea, in desiertu tóte încercarile de a-i abate dela reu, — in desiertu ai produce

pentru atari fii ai satanei marturii, poti se lièi facia cu acestia nu dóue — neci trei, cì sute si mii de marturii cà nu-ti ajuta nemica; anim'a lor e cu multu mai împetrita, decâtu se vrie a cunósce adeverulu, sufletulu lor e cu multu mai întunecatu, decâtu se le placa radiele lumínei; pentru ace'a adauge Christosu mai încolo: éra de nu va ascultá nece de acestia spune-lu savorului!

Ce se întielege prin savoru? — Baseric'a, cét'a cea santa a crestiniloru, la acést'a ne îndrépta Mantuitoriulu prin cuventele evangheliei.

Dar' ce se vedi, cà omulu reu nu se sfiesce nece de ast'a — celu-ce nu a ascultasu de marturii nu scie si nece voiesce se asculte nece de baserica. Reulu i-a împlutu anim'a lui si pecatulu întunecatu i-a înegritu sufletulu seu. Cu unulu cá acést'a, de care certarea si mustrarea fratiésca nu se prende, care marturiele nu le baga in séma și de baserica, adeca de legile ei, nu asculta, ce ai se faci alta decâtu se-lu tieni cá pre unu paganu si vàmasiu?

E lucru nu prea necunoscutu cà in tempurile cele vechi vàmasiu si paganii din anumite cause eráu scosi afora din societatea celoru-alalti ómeni; urméza acumu de aci cà si noi se facemu asemenea cu cei ce gresiescu?

Ascultati ce díce Christosu! De-'ti gresiesce tie fratele teu mergi s. c. l. — sí numai atunci se-ti fía tie cá unu paganu si cá unu vàmasiu candu tóte mediulócele incercarei de a-lu îndreptá suntu in desiertu si numai candu reutatea lui e primesídiósa pentru societatea celoru-alalti. — Dar' se ne întrebamu acumu pre noi însi-ne in câtu urmamu acestei invetiaturi evanghelicesci? óre facemu si noi tóte incercarile de a îndreptá pre fratele nostru — si numai dupa-ce vedemu cà aceste-su in zedaru — tienemu pre celu gresitu de unu paganu si de unu vàmasiu?

Caute fiacare la faptele sale si acestea-i voru respunde!

Acestate-i voru aretá cum câte unulu cu mana sangerósa mai spurcata decâtu a vâmasiului, taia in fericirea si averea altui'a pana a nu-lu mustrá pre acel'a, bá chiar' pana a nu fi convinsu, cà óre gresítu-ia seau bá? — audí de alta parte câte o limba mai veninósa decâtu a viperei, cà clevetesce pre cutaré si pre cutare, fora de a cercá cà óre e acésta intru-adeveru asia, fora de a-lu mustrá mai antaiu pentru gresiele; de te întorci in alta parte zèresci cum o séma cu ochii cordisi si pleni de vicienía te mesura din crescetu pana in tâlpi fora de a fi convinsu de i-ai gresítu si fora de a te mustrá cá se-ti îndrepti gresiél'a decum-va ai gresítu; vedi in altu locu cà unulu pentru cea mai mica gresiéla apuca si sugruma pre deaprópele — fora de a-i díce mai inainte: frate îndrépta-ti gresiél'a si incéta dela reu!

Cu totii audímu asia dara cuventulu evangheliei, la toti ne place a ne provocá la elu, in tóte dicemu: Tatalu nostru iérta-ne gresielele nóstre precum si noi iertamu gresítiloru nostri; oh si de s'ar' luá Domnedieu dupa cuventele nóstre pucinu ar' poté se ne ierte — pentru-cà pucinu iertamu si noi celoru ce ne gresiescu, — cu totii audímu si ascultamu la cuventulu evangelicu, dara mai eu totii 'lu si uitamu, si apoi scíti cu cene asémene apostolulu Jacobu pre cei ce audu cuventulu si nu-lu implenescu? — Cu omulu, carele se uita in oglinda, cá se-si védia frumiséti'a s'a, si indata departandu-se de dens'a uita, cum a fostu! — „Fíti implenitori cuventului, díce s. Jacobu (I. c. 1. v. 22) ér' nu numai ascultatori, amagíndu-ve pre voi însi-ve, cà-ci de este cenev'a ascultatoriu cuventului ér' nu facatoriu acel'a este asemenea cu omulu, care 'si cauta a sa firésca facia in oglinda, cà-ci s'a cautatu pre sene si s'a dusu si indata 'si-a uitatu ce feliu erá.“

Se implenimu dara cuventulu Mantuitoriului nostru Isusu

Christosu „de-ti vá gresi tie fratele teu!“ Se certamu sí mustramu pre deaprópele nostru cu tóta blandéti'a, se-i inchidemu câtu vomu poté calea, ce l'ar' duce la pecatu, si de-ací la mórte, se ne portamu noi însi-ne asia, cá neme se nu se smentésca de faptele nóstre si se pornésca pre cararile ratecirei, se ímplenimu preste tóte cuventele Evangelielorú, ce le audímu cetíndu-ni-se, cà-ci atunci vomu fi, cum díce mai departe s. Apostolu Jacobu — feríciti intru lucrarile nóstre! Aminu.

Predic'a XXV. La santíre de Cruce. *)

Cà a alesu Domnulu Sionulu osebitu-l'a pre elu spre-locasiu lui. **Psalm. 131, v. 14.**

Credientiosi vechiloru asiediamente ale basericeii, astadi, sí noi Iubitii mei, seversímu unu lucru santu intru onórea (cinstea) si marírea acelu Sionu Domnedieescu, in care cu credentia si dragoste crestinésca facemu in tóte dílele rogatiunile nóstre catra Domnedieu; acelu lucru santu, precumu vedeti este santírea aceteei crucei, destinate pentru baseric'a nóua, pentru acelu locasiu santu alui Domnedieu, in care vomu aflá totu-dé-un'a mangaiarea nóstra sufletésca. Si precumu cugetulu nostru la întreprinderea acést'a a fostu mangaiatoriu, intogmai si astadi, in acestu momentu serbatorescu semtímu o índoita bucuría si mangaiare, candu santímu si dedicámu acésta cruce pentru locasiulu maretíu alu lui Domnedieu, pre care toti doriáu se-lu védia stralucíndu cá Sionulu. Cà-ci elu este Sionulu, care ne íntaresce in amórea si credenti'a crestinésca.

Permiteti-mi, Iubiti ascultatori! se ve aretu ínsemnatatea acestuí actu basericescu si bucurí'a nóstra, se plantezu in anímele

*) Rostita de preotulu Pavelu Tempéa cu ocasiunea santírei si asiediarei crucei dela nou-edificat'a baserica din comun'a Toraculu-mare.

vóstre amórea si caritatea crestina cá se ve întariti intocmai cá Sionulu Domnului !

Astadi candu stau inaintea acestei cruci'sante alui Domnedieu, si santii angeri nevediu o incungiura cu lauda si marire, inaltiu cu tóta cucernici'a rogatiunea mea : Dómne Isuse Christóse ! carele m'ai invrednicitu la slujb'a marirei tale, întaresce-me si me invrednicesce si acumu prè mène nevredniculu sierbu alu teu, candu stau a sevèrsi acestu actu maretiu, cá prin ajutoriulu teu se potu întari poporulu acest'a in credenti'a, carea ni-ai lasatu nóue spre laud'a si marirea Sionului teu ! Tu scíi din vécu cá noi te-amu maritu totu-dé-un'a pre pamentu. Tu vedi, cá sevèrsímu lucrulu carele ni-ai datu ; revèrsa preste noi Dómne îndurarea ta, cá bucurí'a nóstra se fia deplena !

Iubiti Credentiosi ! — Cetimu in Testamentulu vechiu, cum Domnedieu a fagaduitu lui Moise placutului seu : „ Voiu miluí pre carii vòiescu a-i miluí, si me voiu îndurá de cari voiescu a me îndurá“, — si fagaduinti'a acést'a si pana astadi se sevèrsiesce. Éta astadi, I. m., mil'a si îndurarea lui Domnedieu sí preste noi, amu miluítu si elu ne miluesce, í-i zídímu baserica santa, si elu ne zídesce pre noi cu îndurarea s'a, ne dà taría, potere si totu ajutoriulu seu spre sevèrsirea lucrurilor bune si placute lui si nóue !

Animele nóstre prin mil'a si charulu lui Domnedieu s'au rouratu si salta de bucuría vediendu astadi sevèrsíndu-se unu lucru mare, vediendu santiendu-se crucea Sionului Domnului ! Animele nóstre cresc si se intarescu, precumu se intarescu, cresc, si se veselescu granele pre campu de róu'a cerésca, carea e asemenea din îndurarea lui Domnedieu. Éta, I. m., bucurí'a nóstra cá este mare ! bunavointi'a animei nóstre, statornici'a in credentia si alipírea catra Domnedieu si baseric'a s'a, rogatiunile si misericordii'a suntu cari ne facu astadi bucurí'a mantuirei nóstre. — „Christosu este sfèrsítu spre îndreptare totu ce-

lui'a ce crede", — dice santulu Apostolu Pavelu. Bucuri'a nóstra este mare pentru-cà dragostea nóstra catra Domnedieu a fostu nefaciarnica, noi amu uritu reulu si ne-amu lipitu de lucrulu celu bunu, noi amu avutu dragoste fratiésca, iubindu unulu pre altulu cá Christosu baseric'a, noi amu avutu cinste intempinandu unulu pre altulu cu cinste, noi amu fostu ferbinti in duchu lucrandu si slugindu Domnului Domnedieului nostru, noi ne-amu bucuratu in nadejdea nóstra intarita prin slujb'a ce o sevèrsíramu astadi, amu ràbdatu in necasuri, si ràbdându amu staruitu in rogatiuni cá se dobandimu usiorare, amu benecuventatu de multori pre cei ce ne urescu si gonescu, astadi benecuvéntarea Tatalui se pogóra deplenu preste noi, pentru-cá pacea nóstra in câtu se póte se fia cu toti ómenii!

Astadi prin bucuri'a nóstra róa cerésca ne-a rouratu, si díu'a s'a apropiatu imbracandu-ne in arm'a luminei! De ar' dá Domnedieu se lapedamu dela noi totu lucrulu intunerecului, carele este slujb'a diavolului si carele se cuprende in desfrénari, sfèdi si pisme! Deie Domnedieu ca re'nviandu se ne scolamu, cà este tempulu se ne scolamu din somnu, cá se aflamu mantuirea nóstra prin bunetatea animei nóstre, grigindu de dragostea nóstra carea nu lucrédia reu deaprópelui, cì intaresce pre frati si sevèrsiesce virtuti si lucruri de cinste ómeniloru!

Fía de acumu si pana in vécu inaintea ochiloru nostri acésta santa cruce, carea ne aduce mantuire, fia-ne acésta cruce povatia in credenti'a, dragostea si nadejdea nóstra, cá luminandu animele nóstre, totu-dé-un'a la privirea ei, se ne aducemu amente de Domnedieu si de detorentiele nóstre crestinesci, cari se cuprendu in fapte bune, cinste si marirea domnedieésca! Remana de pomenire ia animele nóstre cá cev'a placutu, santírea acestei sante cruci; îndemne-ne acésta santa cruce ce ne luminédia pre toti cá se sedimu si in pruncii nostri ace'a révna si alipire crestinésca catra baserica si deaprópele, ce se cuvene crestinului bunu si adevératu.

Deie Domnedieu, cá pruncii vostri pentru lucrurile sevêrsite de noi se beneuente pomenirea n6stra si insusi se faca numai lucruri bune ce placu lui Domnedieu ! Deie Domnedieu se fie ei fiii pazei, intarirea si pecetluirea dragostei unulu catra altulu, cá toti cu unu cugetu se marésca pre Domnedieu si Tatalu Domnului nostru Isusu Christosu. -- In sfêrsitu ve rogu pre toti, iubittii mei, in numele fratiloru mei in Christosu, cari slujimu la unu altariu pentru Domnulu nostru Isusu Christosu si pentru dragostea Duchului, cá impreuna cu noi se ve siliti in rogatiuni pentru mantuirea sufleteloru n6stre, cá slujb'a de astadi se fia bene-primita inaintea lui Domnedieu, ca bucuri'a n6stra se fia deplena, si prin santirea crucei acesteia se aflamu mil'a si beneuventarea cerésca.

Fia Domnedieulu pazei cu noi cu toti ! Aminu.

Predic'a XXVI.

La redicarea unei cruce la mormentu.

Iubitiloru ascultatori ! Dupa-ce trecura catu-v'a tempu de giele alu fiiloru (ori parentiloru etc. dupa cum voru fi giurstarile) repausatului in Domnulu, astadi, candu se mai alenara dorerea cea mare casiunata prin pierderea iubitului si pré-bunului loru parente ; éra pasimu inaintea acestui mormentu, aducundu-ne amente de t6te benefacerile, cari le-a facutu adormitul in Domnulu catra ai sei ; de nou voimu a inprospetá amentirea lui, cá se nu se deie uitarei cu totulu faptele lui celea bune de parente bunu si crestinu adeveratu ; astadi voimu a-i redicá monumentulu séu acelu semnu de aducerea amente, prin care in noi, decate-ori trecemu prelanga acestu locu tristu, se nasce unu sentiementu religiosu, aducându-ne amente nu numai de acel'a, care odichnescé sub acésta glia rece, ci si de Mantuitoriulu nostru celu res-tignitu pre cruce pentru pecatele n6stre, ne aducemu amente de m6rte, si de judecat'a cea din urma, ne aducemu amente de uri-

tiunea peccatului, sciendu cum-cà prin peccatu a venitu mórtea in lume ! Asia-dar' prin acestu monumentu, prin acésta santa cruce, ce-i se redica astadí acestui adormitu in Domnulu nu numai 'si implenescu fiii acesti'a un'a detorentia santa ce o avéu catra repausatulu, cá si catra unu parente adeveratu si bunu, cì dovedescu si un'a fapta de lauda inaintea lumei, îndemnandu-ne cà noi trebuie se ne aretamu cu iubire si recunoscintia catra parentii, cunoscutii si amicii nostri chiaru si dupa mórtea loru ! — Si luandu si eu parte la serbarea de astadí voiu adauge si eu nesce floricele la cunun'a vescedita a adormitului in Domnulu (N), spunendu-ve : ce însemnatate are unu atare monumentu redicatu la mormentulu celoru morti; ve rogu numai se fiu petrecutu de pretiuit'a vóstra luare amente !

Este un'a datena fórte frumósa la ómenii cei invetiati si in-tiepti, cà la mormentele iubitoru sei morti le redica cev'a semnu subtú acàruia umbra se odihnescu in pace osamentele si tierin'a iubitoru sei adormiti in Domnulu ; bá ori-si-care trebuie se fia cu reverentia catra cei morti, fírérú câtú de sermanu, déca nu-i in stare a redicá cev'a monumentu pretiosu baremí o crucitia de lemnú si acésta o póte fia-care, numai déca are câtú de pucina iubire si respectu facia de aducerea amente de celu repausatu. Si óre pentru-ce trebuie se faca acést'a, Iubiti ascultatori ?

Pentru-cà in câtú e cu potentia se nu se dèie uitarei pomenirea de pre pamentu aceloru repausati dintre cei víui ! Cà-ci prin redicarea monumenteloru ne aducemu amente de cuventele psalmistului, „omulu e cá iérb'a campului, care astadí este, mane se vescediesce“ (psalm. 103), si cunoscundu acésta se ne aducemu amente de Domnedieu, se suspinàmú intrú animele nóstre preste peccatele facute si se ceremu iertarea loru ; se ne aducemu amente mai adeseori de mórte si desiertatiunea lumei ; se ne rogamu pentru cei morti cá se dobandésca iertare dela Domnulu. Da, pentru ace'a se redica monu-

mente la cei morti că de ar' veni ori-cene pre langa mormentulu celui repausatu, care l'a cunoscutu mai nainte pana-ce erá in viétia se vá oprí, 'si vá cintí ochii spre monumentu si 'si vá intipuí cá si candu ar' vedé pre insusi repausatulu si l'ar' salutá, bá de ar' trece vre-unulu din fii seau rudeniile lui vediendu acestu semnu vá suspiná, lacrimá si cugetá intru sene: aici se preface in tierina anim'a iubitului nostru parente, — fía-i tierin'a usióra!

Bá cei víui dorescu si ace'a cá nece streinii se nu tréca fora de a-'si intorná ochii catra acestu monumentu, cercandu, cà óre cene? si acui osamente se odichnescu in sinulu mormentului acestui pre care 'lu umbresce acestu monumentu, si déca 'lu scie, adese-ori slobóde câte-o lacrima de dorere si-i oftéza somnu dulce! Éta I. asc. pentru-ce se redica crucile si monumentele pre la mormente! — Inse loculu celu mai adeveratu alu acestoru monumente nu suntu mormentele, I. m., nece cimiteriele; nu, aceste suntu numai nesce semne aratate din afora, pentrucà omulu prin semne dovedesce ace'a, ce semtiesce in l'ontrulu seu; loculu celu adeveratu alu acestoru monumente este anim'a, in acésta e scrisa cu negréla de dorere si lacrime pomenirea aloru nostri, si pana-ce va bate va stá nestersu si neuitatu numele loru in ea.

Iubitiloru crestini! Cautáti la faci'a cea azuría a ceriului: precumu ace'a nu preste multu se schimba si acopere cu nuori grosi si amenentiatori, de gríndina si tempestate, si precumu tómn'a cu venturile ei celea reci si ghiacióse, amenintia tóte cele depre pamentu cu vestedire si apunere; asemenea si mórtea amenentia viéti'a omului in totu tempulu si de-odata si elu pica cá frundiele celea îngalbenite a arboriloru, si tóta frumséti'a lui, si amentirea lui póte se se dèie uitarei; dar' aceste monumente de pétra, acestea cruci redicate la mormentulu lui stáu preste mai multe dieci bá póte si vécuri de ani, ínpotrivindu-se la tóte tempestatíle si fortunele naturei; ele voru ímprospetá memori'a ador-

mitului, caletoriului cetitoriu, cà cene? — si a cui osamente le cuprende mormentulu acest'a in sinulu lui?

Marturia ne suntu despre acèsta astadi Catacumbele Egipténiloru, cari suntu inca intregi si nestrucate, in acàror'a sinu de mîi de ani se mai afla inca pana astadi trupuri petrificate; asemenea locurile de îngropare ale Romaniloru celoru vechi cu inscriptiunile repausatiloru; chiaru asia si acestu monumentu sfîntîndu-se si provediendu-se cu inscriptiune, ne spune cà sufletulu celui mutatu dela noi petrece prin gradin'a paradisului, desfatan-du-se cá fluturulu de primavéra ce sbóra depre flóre pre flóre!

Gelnici ascultatori! asia se ne intipuiamu monumentele mortiloru, cá nesce altare redicate in onórea strabuniloru nostri, càci acelea pana-ce voru stá ne voru fî martori despre iubírea acelor'a ce le-au redicatu si despre adeverulu, cà totu omulu trebue se móra, — cá asia se póta traí in o alta viétia! — Monumentulu neintreruptu cauta cu capulu seu catra ceriu intocma cá si ochiulu peregrinului, ce lacriméza vediendu ceriulu patriei sale iubite, pre care anim'a lui cu neastemperu 'lu doresce; asemenea cauta si sufletulu acestui adormitu din ceriu spre cei iubiti ai sei, — si chiaru dupa-ce se va nemicí acestu monumentu, umbr'a repausatului va asceptá cu nerapausu cá in cealalta patria, in ceriu, se se unésca cu cei ce l'au plansu si iubitu necontentitu!

Santa e dara relatiunea intre noi si cei morti, santa e sperarea carea ne nutresce cà éra ne vomu impreună spre gustarea fericirei si vietiei vecinice! Acestea suntu nesce monumente sante: acàror'a memoria léga si unesce pre cei de facia cu cei din departare, pre cei din cóce cu cei din colo de mormentu; acestea semne ne aréta nóue, cà mórtea numai pre unu tempu nehotaritu desparte pre cei morti de cei víui, si nu se scie dîu'a seau ór'a candu acésta éra se voru impreună si íntalní.

Acestu monumentu redicatu astadi la capulu adormitului in Domnulu 'mi re'noiesce stim'a, ce o nutrescu facia cu acei, cari

se aréta iubitori, ascultatori catra parentii lor, ér' dupa mórtea acestora multiamitori si recunoscutori! Angerulu padítoriu alu acestui adormitu in Domnulu, la acàruia momentu redicamu si santimu astadi acésta cruce, — sbóra pre de-asupr'a momentului si privesce cu bucuria la anim'a iubitoria a fiiloru si rudeniloru, cari aducu acestu semnu de suvenire legându-i intre sene cu lantiulu de auru a iubirei!

Credu, cà me precepti, I. m., cum stimezu eu redicarea monumenteloru la mormentele celoru adormiti. Oh! càtu-i de frumosu si càtu suntu vrednici de lauda acei vietuitori, cari in-frumsetiéza mormentele iubitoru sei; ce anime nobile suntu acelea, cari in-frumsetiéza cemeteriele cu cruci de aceste sante!

In ele cei víui afla o mangaiare si placere, ér' cei morti folosu sufletescu, pentru-cà vediendu-li-se monumentele lor — suntu mai adese-ori pomeniti dicundu-le toti privitorii: „Domnedieu se-i ierte!“

Acumu in urma nu-mi remane alta de facutu, decátu se ve chiamu mai aprópe de acestu monumentu, si se ve uniti cu mene in rogatiune pentru odichn'a sufletulu celui adormitu: „Tatalu nostru, carele esti in ceriuri, etc.“ Aminu.

Demetriu Popu,

prot. onor. c. r. capel. castrensu.

F O I S I O R A .

Pro memoria.

Religi'a fiendu in natur'a umana, nu va incetá de a sustá decátu odata cu omenimea.

Cá consecintia a familiei si a instincteloru sale sociabile, omulu nu-si póte desvoltá induoit'a sa fientia fora a consolidá, a perfectioná, a idealisá cultulu seu la unu Domnedieu a totu-creatoriulu, religi'a s'a pentru marirea, poterea, dreptatea si bunetatea nesfêrsita.

Astfeliu paganismulu, grosu, brutalu, absurdu, nerationabilu ca

tóte actele primitive ale prunciei omului, s'a absorbitu, s'a stensu si a disparutu in marea si divin'a religie a Crestinismului.

Astfelu omenínea, in mersu-i seculariu, cauta a desvoltá si perfectená totu ce s'a nascutu intr'ens'a, totu ce pléca dela dins'a, totu ce are isvorulu in fienti'a sa spirituala.

Religi'a resuma omulu, si tempii nu voru poté se o desfientieze, cà-ci credenti'a nu este fapt'a sa, este lucrulu aceluia care l'a creatu pre elu insusi, care a sàditu in elu semtirea, conscienti'a valórei lui si idealulu a totu ce este bunu, frumosu si dreptu.

A nu marturisí o credentia, a nu profesá o religia este a nu esistá cá omu.

A pastrá inse o religia bruta si intemeiata pe prejuditie, este a sustiené cà omenínea traiesce si va perí intr'o eterna pruncía.

Pentru-ce dara, despartindu-se religi'a de omu, s'au aruncatu asupr'a credentiei, asupr'a cultului tóte ratecirile mintiei, tóte crudímile fapteloru, tóte miseríle prin cari au trecutu societatile dela inceputulu loru pana astadi?

Nu este óre totulu imputabile, barbaríei, indolentiei si nepasului seu de-a se ameliorá pre sene si institutiunea ce si-a creatu?

Datene, moravuri, credentie si asiedimente, nu suntu óre insusi imaginea omului si a starei sale sociale?

Déca omulu nu póte desface in dóue natur'a s'a fisica si morala; déca credenti'a este cea mai puternica manifestatiune a conscientiei sale intime, si déca religi'a este totu ce mentea sa a conceputu si organisatu mai grandiosu si mai sublinu in universitatea cugetariloru si a lucrariloru sale, pentru-ce ar' subsiste o religia fora baserica si unu cultu fora ministrii sei religiosi?

Póte cenev'a concepe o justitia sociala fora oficiarii si gardianii sei trebuintiosi?

Si acesti agenti de administratie potu ei óre respunde scopului institutiunii, neavendu conscienti'a chiamarei si detoriei loru?

Cu tóte acestea, din nefericire astfelu au lucratu impregiurarile si poterea evenimenteloru in societatea nóstra, cà baseric'a creстина a vediutu imputienandu-i-se stralucirea, religi'a, pèrdiendu-si influinti'a, si ministrii altariului abrutiti, desconsiderati, tratati cá servii de odinóra, seau asyèrliti pe aceea-si trépta cu glótele ignorante si neinteligente,

adesea chiar' mai pre diosu inca, si cu tóte acestea s'a pretensu basericeí, religiei, clerului se fia forulu si conducatoriulu poporului !

Esista inse o parte a lúmei civilisate, in care servitorii cultului. ministrii altariului, conducatorii spirituali ai natiúnei, administratorii pazei, iubirei, moralei, justitiei si fapteloru nobile se presinte o stare analóga cu a clerului romanu ?

Ce se póte asceptá dela unu poporu acaruia religia tiene in conscienti'a sa mai pucinu locu decatu alta-data paganismulu tempuriloru de ignorantia si barbaria ? Ai carui preoti indiositi moralmente, prin o banda de cersitori tolerati in statu mai multu in considerati'a umanitatii decatu pentru serviciile ce suntu chiamati a dá societatiei ? Seau intr'altu sensu, constituescu o grupa in parte de nefericiti destinati lipseloru, miserieloru si ultragiului pentru spasí prin martirulu tristei lorú vietie, pecatele societatiei ce i-a produsu ? **Nifonu**, Metropolitulu Ungro-Vlachiei (in Actulu seu testamentariu).

Lúmea sufleteloru 'si are actiune asupr'a lúmei reale, si machnirea fora causa vediuta cá si vesel'ia fora causa vediuta, reulu ce ne vene, 'si au isvorulu in acea lúme nevediuta, in lúmea sufleteloru unde viéza Domnedieu, care vede tóte, care resplatesce tóte, care pedepsece tóte.

Cesare Bolliacu.

Nemicu mare in lúme n'a prinsu radecina fora se fia avutu martiri. Déca Apostolii lui Christu judecáu ca nu erá oportunu a se espune la tortura, omenimea ar' fí idololatra pana astadi. **B. P. Hajdeu.**

Candu omulu, desamagitu de marirea omenirei, privesce splendórea lugubra a noptiei si pustiurile celea schinteietórie impreuna cu adúncele bolte, pre cari stralucescu lumi fora de margini asupr'a lúmei acesteia ; atunci, lovitú in estasulu densului, elú cauta cu cutezare : ce mana a semenatu sorii pre ceriuri si ce monarchu ascunsu se inaltia in atotúpotenti'a s'a inca si mai susu decatu imperat'a-i nemargenita !

De Pongerville, — Epitre.

Santieni'a nu stá in portu si barbe lunge.

Cichindealu.

Se se suplenésca ! La Predic'a X., carea e pentru Vineria-mare (séca), din neobservantia a remasu neinsemnatu numele Ilustrului épiscopu din Peloponesu Elia Miniatu — dupa care e prelucrata acésta predica.

Redactoriu : **Niculae F. Negrutiu.** — Tip. er. I. J. Gámán in Clusiu.